

Editörden: Ukrayna Savaşı ve Büyük Kriz

İbrahim Sirkeci¹

2022 yılı maalesef pandemiden çıkış yılı ve uluslararası insan hareketliliğinin yeniden normalleşeceği bir yıl olmak yerine 2. Dünya Savaşından bu yana karşılaştığımız en büyük mülteci krizine yol açtı. Rusya'nın Ukrayna işgaline başladığı Şubat ayından buyana 7 milyon dolayında Ukraynalı yollara döküldü ve yoğunlukla komşu ülkelere sığındı. Aynı zamanda ülkenin özellikle kuzey ve doğu bölgelerini etkileyen savaş yurtdışına gidenlerden daha kalabalık bir nüfusun da ülke içinde yerinden edildiğini gördük.

Henüz altı ayını doldurmak üzere olan işgal ve bunun neden olduğu yerinden edilme Suriye'de sahit olduğumuzdan daha ötesine geçmiş durumda. Ukrayna'nın nüfusunun 44 milyon, yani Suriye'nin neredeyse iki katı olduğunu düşünürsek mülteci nüfusunun ve ülke içinde yerinden edilmenin boyutlarının önümüzdeki aylarda çok daha büyüyeceğini tahmin ediyoruz.

Durumun önceki büyük krizlerden farklı olarak çok falza olumsuz söyleme yol açmaması ve hatta pek 'kriz' olarak anılmamasının nedenlerinden birisi muhtemelen mülteci nüfusun beyaz, Avrupalı ve Hristiyan olması. Bu farklı muamele her ne kadar pek çok kesimde rahatsızlık yaratsa da mültecilerin renk, ırk ve dinlerinden bağımsız olarak yaşadıkları trajedinin küçümsenecek bir yanı yok.

Ukrayna krizinin yakın dönemdeki diğer kitlesel nüfus akınlarından en büyük farkı ülkenin hem nüfus, hem coğrafi hem de ekonomik olarak büyükçe ve önemli bir aktör olmasından kaynaklanıyor. Avrupa Birliği, NATO ve Rusya iktidar ve nüfuz çatışma fay hattında yer alan ve dünya gıda üretiminde çok önemli rolü olan bir ülkenin çok aniden olmasa da aktif savaş alanına dönmesi Suriye veya Afganistan gibi ülkelere göre çok daha ciddi bir çatışma ve risk yaratıyor. Savaşın taraflarından birinin doğrudan super güçlerden biri olması da cabası.

Ukrayna ve Rusya tahıl üretiminde dünyanın en önemli üreticileri ve savaşın biraz daha uzun sürmesi onlarca ülkede açlık ve kıtlık ve dünyanın geri kalanında da gıda fiyatlarında ciddi artışlara yolaçacak. Bunun da 'güvensizlik ortamı' yaratacağı ve dolayısıyla yaygın biçimde göç baskısını artıracaklarını öngörebiliriz. Yani Ukraynalı milyonlarca mülteci ve görece varıl Rusyalı göçmenin yanına dünyanın özellikle yoksul ülkelerinden milyonlarca göçmenin katılacağı kesin. Hatta varolan göç sınırlamalarını düşünürsek bunların önemli bir kısmının özellikle düzensiz göç zincirine katılması daha olası.

Göç Dergisi'nin bu sayısında Hilal Erol and Filiz Göktuna Yaylacı Türkiye'deki Afgan sığınmacıların gözünden medya temsillerini tartışıyorlar. Alanyazında daha az görünür olan bu sığınmacı grubun entegrasyonuna odaklanan çalışma Afgan sığınmacıların haberlerde genel olarak olumsuz nitelikte temsil edildiğini nitel verilerle tartışmakta. Sayının ikinci makalesinde Kilis'te yaşayan Suriyelilerin mekânsal dağılışı örüntülerini haritalayarak kentsel mekânda bir

¹ Prof. Dr. İbrahim Sirkeci, International Business School, Birleşik Krallık. E-mail: sirkeci@theibs.uk

ayrışmanın olup olmadığı tartışılmaktadır. Deniz Cengiz Kilis kentinde Suriyelilerin mekânsal düzeyde ayrışmasını ve Suriyeli kümelenmesinin olduğunu bize gösteriyor. Gökcan Sever bu sayıdaki üçüncü makale ile göç ve yalnızlık ilişkisini psikolojik, sosyal ve ekonomik sonuçları üzerinden tartışıyor. Sever, Suriye vatandaşlarının ekonomik anlamda zorluk çektikleri, dil sorunu yaşadıkları ve bunun sonucunda yalnızlığın alt boyutları olan sosyal ve kültürel yalnızlık hissettiklerini ortaya koyuyor. Bu sayının dördüncü makalesi İstanbul'un Küçükçekmece ilçesi Halkalı semtindeki düzensiz Azerbaycanlı göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimini inceliyor. Najiba Rafızade bu çalışmada Türkiye'de düzensiz göçmenlerin sağlığa erişimlerinin neredeyse yok denilecek düzeyde olduğunu gösteriyor ve sağlık hizmetlerinin daha kapsayıcı hale getirilmesi gerektiğine işaret ediyor. Sayının son çalışması 2022 yılının ve belki de bu yüzyılın en büyük mülteci akını olan Ukrayna örneğini Göç ve Çatışma Modeli ışığında ve uzun dönemli bir perspektiften tartışıyor. Bu çeviri makalede Armağan Teke Lloyd ve İbrahim Sirkeci Ukrayna'nın tarihsel göç örüntülerini ve yakın tarihteki kitlesel yerinden edilmelere işaret ederek bugün yaşanan mülteci akınının süpriz olmadığını gösteriyorlar.

